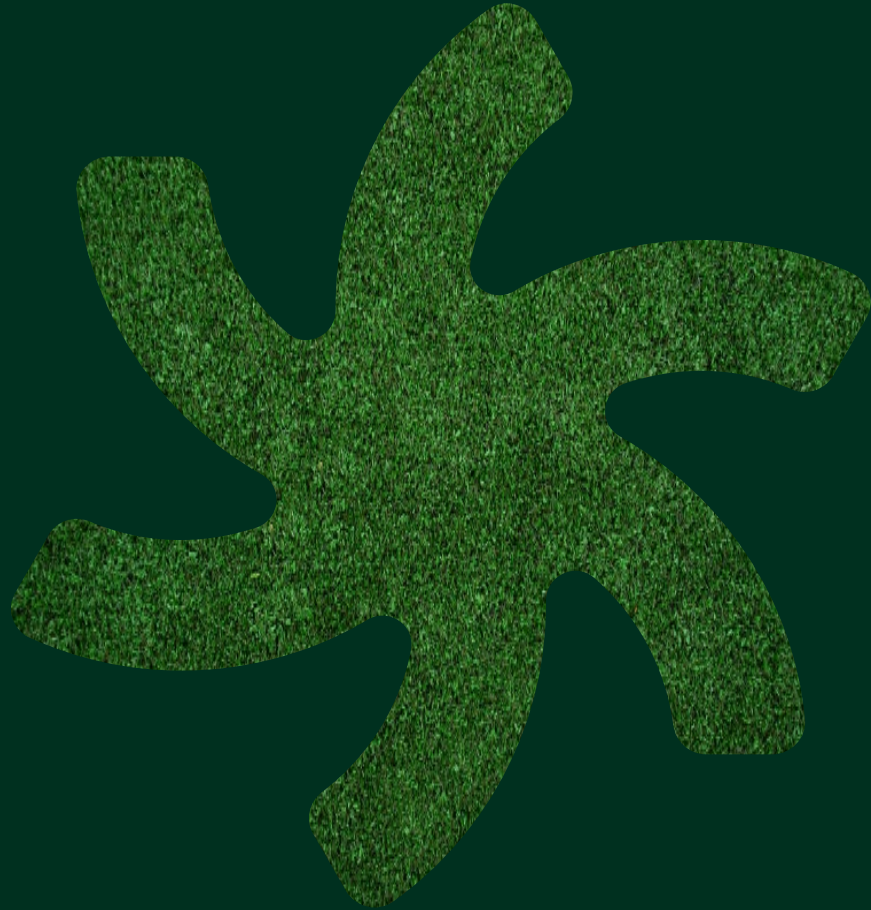

mandaljazz presenterer

Lokal, grønn arrangørhåndbok

AGDER
fylkeskommune

Mandaljazz har i mange år vært mer enn en festival. Vi har vært en møteplass, en kulturbærer og en drivkraft i lokalsamfunnet. Med denne arrangørhåndboken ønsker vi å dele erfaringer, kunnskap og konkrete verktøy som kan bidra til at flere arrangementer blir både profesjonelle, inkluderende og grønne.

Arrangementer setter spor. De skaper opplevelser, aktivitet og stolthet. Samtidig påvirker de miljøet, nærmiljøet og menneskene rundt oss. Som arrangører har vi et ansvar for å ta bevisste valg, redusere avtrykket vårt og bruke ressursene klokt. Bærekraft handler ikke bare om miljø, men også om økonomi, samarbeid og sosial verdi.

Klima- og naturendringene krever at alle tar del i omstillingen. Kulturen spiller en viktig rolle for å få løst den komplekse klima- og naturkrisen.

Kulturarrangementer er et fint sted å starte med folkeopplysning om klima og miljø - vi har den fordel at vi er et sted folk oppsøker frivillig og har en positiv oppfatning av på forhånd.

Fra før finnes det mange gode kilder til informasjon om bærekraft og miljø. Bakerst i denne håndboken finner du eksempler på flere gode kilder. Fordi slike kilder allerede finnes, ønsket vi å lage et enklere oppslagsverk der arrangører og organisasjoner i regionen kan bla opp under ulike kategorier og enkelt finne frem til de beste lokale alternativene og tiltakene.

Under hvert innsatsområde presenterer vi de forskjellige leverandørene, bedriftene, løsningene og tiltakene vi har funnet frem til i regionen vår. Dette endrer seg selvfølgelig over tid, så håndboken vil bli oppdatert en gang i året. Vi oppfordrer derfor både bedrifter og andre arrangører til å ta kontakt dersom de har funnet flere tiltak og gode løsninger, som ikke ennå står nevnt i denne håndboken.

Denne håndboken er ment som et praktisk verktøy. Den gir råd, sjekklister og anbefalinger som kan tilpasses små og store arrangementer. Målet er ikke perfektjon, men forbedring. Små grep kan gi stor effekt når mange gjør dem sammen. Vi håper håndboken kan inspirere til nye initiativ, styrke eksisterende arrangementer og bidra til at Lindesnes og regionen vår fortsetter å være en levende og ansvarlig kulturarena. Sammen skaper vi opplevelser som varer, uten å koste mer enn de trenger.

Forbehold og avklaringer

Aktørene som blir nevnt i denne håndboken er ikke utelukkende samarbeidspartnere eller sponsorer av festivalen Mandaljazz. Noen av leverandørene er det, men det er ikke grunnen til at de blir nevnt her. Mandaljazz har selv undersøkt tiltak, produkter og løsninger i regionen og vi deler i denne håndboken resultatene av undersøkelsene våre. Dette er ikke en fasit, og det er heller ikke garantert at vi har fått med alt som finnes av gode lokale og grønnere leverandører. Det er hovedgrunnen til at vi kontinuerlig ønsker å oppdatere håndboken.

Denne håndboken er laget med finansiering fra Regionalt Kulturfond Agder - Bransjeløft, Mandaljazz og WHY Connect, og med innspill fra bransjen i et seminar avholdt i mars 2026 på Buen kulturhus.

Målet er å gi arrangører i Mandal og Lindesnes et praktisk verktøy som gjør det lettere å ta gode valg, enten det handler om transport, avfall, innkjøp, energi, mat eller samarbeid. Vi setter stor pris på at WHY Connect og Agder fylkeskommune vil være med på å løfte dette arbeidet videre, og bidra til at flere arrangementer kan bli både mer bevisste og mer bærekraftige.

AGDER
fylkeskommune

Introduksjon

Introduksjon/avklaring	2
Takkeside	3

Gjenbruk & resirkulering

Inngangsside	10
Oppslagsverk	11

Tips og triks

Inngangsside	16
Tips og triks	17
Tips og triks	18

Mat og drikke

Inngangsside	5
Oppslagsverk	6
Oppslagsverk	7

Utlån og leie

Inngangsside	12
Oppslagsverk	13

Verktøy og lenker

Verktøy og veiledere	19
Støttesøking og tilskuddsordninger	20

Innkjøp & materialer

Inngangsside	8
Oppslagsverk	9

Transport

Inngangsside	14
Undertema	15

Matproduksjon og matsvinn står for 25-30% av de globale klimagassutslippene. Bærekraftig mat handler om å tenke helhetlig. I denne oversikten har vi lagt vekt på kortreist og lokal mat og drikke, som i tillegg vektlegger bærekraft.

Mat er en viktig del av mange arrangementer, men også et område der små valg kan ha stor betydning for klima, ressursbruk og lokalt næringsliv. Ved å velge lokale leverandører, sesongbaserte råvarer og løsninger som reduserer matsvinn, kan arrangører bidra til mer bærekraftige arrangementer. Samtidig styrkes det lokale samarbeidet mellom arrangører og produsenter i regionen.

I Lindesnes finnes det flere aktører som tilbyr kortreist mat, catering, lokale råvarer og fleksible serveringsløsninger tilpasset arrangementer i ulike størrelser. I dette kapitlet finner du eksempler på lokale leverandører og hva de kan bidra med. Målet er å gjøre det enklere å ta gode valg når mat og servering planlegges til arrangementer.

NUA Bryggghus

Kortreist øl fra Mandal. NUA ønsker å formidle både håndverk, historikk og produkt med særpreg. Mesken (rester fra bryggeprosessen) hentes av lokale bønder, og blir til fôr til kyr og høns.

nuabryggghus.no

Kristins gartneri og gårdsutsalg

Gårdsutsalg i Øyslebø med sesongsalg av sommerblomster, lyng, egg, poteter og honning.

Facebook • [Kristins gartneri og gårdsutsalg](#)

Vestre Støle

Småbønder på heia i Lindesnes som tilbyr kjøtt fra svin og får. Vi setter god dyrevelferd og gode smaker i fokus!

Facebook • [Vestre Støle](#)

Lindesnes Gård

Produserer melk og kjøtt, og driver et gårdsutsalg der de selv har plukket ut andre lokale aktører. Her får man tak i lokale egg, kjøttprodukter, melk, diverse lokale drikkevarer, honning, og mye mer.

lindesnesgard.no

Dammen

Lokal aktør i Mandal som tilbyr mat og servering med fokus på kvalitet, sesong og gode råvarer. Her kan du blant annet få tak i egg, hjemmelaget iskrem, ramsløksmør, ramsløkpesto.

Facebook • [Dammen](#)

Corado Coffee Roasters

Kaffebrenneriet er lokalisert i Mandal og eier sin helt egen kaffeplantasje i Guatemala. Kvalitetskaffe fra en familie med kjærlighet og lidenskap for god kaffe.

corado.no

Lindesnes Bryggghus

Kortreist øl fra Spangereid, med bryggeriutsalg på Doneheia i Mandal. Etablert i 2011, etter at ideen ble født hos en kompisgjeng tre år tidligere. Produserer mange ulike typer øl.

lindesnesbryggghus.no

Lindland Gård

Gårdsbutikken er et sted hvor du kan oppleve den lokale kulturen og smaken av området. Tilbyr et autentisk innblikk i lokale produkter som er dyrket med omsorg for miljøet og dyrevelferden.

lindlandgard.no

Fiddan Øko-Gård

100% økologisk og gressfôret kjøtt. Fiddan har Aberdeen Angus kyr og Shropshire sauer som lever fritt på naturlige beiter, og har et kosthold som er naturlig uten kunstgjødsel og sprøytemidler.

fiddan.no/oko-gard

Jentan på Båly

Jentan på Båly selger ferske råvarer fra havet og hjemmelagde produkter. Like i sjøkanten ved Båly havn finner du butikken, i samme bygg som Båly fiskemottak.

jentanpabaly.no

Mjåland Gård

Mjåland Gård ligger ved bredden av Mandalselva i Laudal og har vært i samme familie siden 1600-tallet. Dagens allsidige drift startet i 2002. Driver med økologisk jordbær- og grønnsaksproduksjon.

mjalandgard.no

Skjernøy Villsaulag

Selger kjøtt og skinn fra 80 sauer som beiter på øya og holmene rundt. Økologisk godkjent. På forespørsel kan man også få ull fra villsaulaget.. Ulla er fin å bruke i bed, hager, grønnsakshager.

Kontakt • Tlf: 916 66 616

Fiskelaget

Siden 2012 har Fiskelaget hatt mottak på Gismerøya. Der leveres det skalldyr og fisk av beste kvalitet fra dyktige lokale fiskere.

fiskelaget.no

Småbruket i Skjærgården

Her dyrkes det grønnsaker, bær og frukt. Fiske og jakt. Småbruket har 50 vinterføra villsau på holmer i skjærgården. Høner og sommergris, tre kyr. Selger egne og lokale produkter i gårdsbutikken.

smaabruket-i-skjaergaarden.no

Sørlandet Gård

Snittblomster og oppsatser fra landets sørligste blomstergård på Skjernøya.

Facebook • [Sørlandet Gård](#)

Kvennvollen Gård

Her forsøkes det å få til en bærekraftig og miljøvennlig drift basert på gårdens egne ressurser. I et selvbetjent lite gårdsutsalg kan man få tak i økologiske egg, og av og til bær og grønnsaker.

Facebook • [Kvennvollen Gård](#)

REKO-ring

Flere av disse lokale produsentene, og sikkert flere vi ikke har klart å fange opp, er også med i REKO-ringen Mandal. Der kan man bestille lokale varer og hente ved oppgitt sted i Mandal.

Facebook • [REKO-ring Mandal](#)

Innkjøp og materialer

Vi har undersøkt hvilke bedrifter i kommunen som jobber aktivt med bærekraftig produksjon og produkter, innen flere produktkategorier. Her håper vi å finne mange flere i årene som kommer.

Selv om flere og flere bedrifter blir Miljøfyrtårn-sertifisert, er ikke alle produkter disse bedriftene tilbyr like bærekraftige. Selv om det er langt fra ideelt, ligger mye av ansvaret fremdeles hos kunden, og i disse dager hvor det er trendy å tenke på miljø er det viktig å se opp for såkalt grønnvasking.

Vi anbefaler derfor å lese seg opp på ulike sertifiseringer, sammenlikne produkter og alltid veie nye produkter opp mot gjenbruk. Bedriftene vi nevner her har tatt et standpunkt når det kommer til bærekraft, de har ulike miljøsertifiseringer og man kan enkelt finne fram til kategorien «bærekraft» og lese om hvordan de jobber og hvilke fokus de har på bærekraft på nettsidene deres.

Tips for smarte materialvalg

De grønneste innkjøpene er de som ikke blir gjort! Grønne innkjøp er definert som prosessen med å kjøpe varer og tjenester med lav miljømessig påvirkning i levetiden, sammenlignet med varer og tjenester som ellers ville blitt kjøpt. Her er noen enkle tips for smarte materialvalg:

Få oversikt

Uansett hvor mye eller lite du eier, er det en god start å lage en oversikt over hva du har og hva du trenger. Lag en plan for reparasjoner, vedlikehold og innkjøp.

Tenk ombruk

Ombruk gir umiddelbar klimaeffekt, fordi du lar tingene få et lengre liv og lar være å kjøpe nytt.

Prioriter sertifiseringer

Unngå plast der mulig, og prioriter bruk av naturmaterialer uten skadelige tilsetningsstoffer. Se etter miljøsertifiseringer på produkter.

Invester i kvalitet

Invester i materialer, teknisk utstyr, møbler og produkter av høy kvalitet. Da kan du reparere og oppgradere, heller enn å kaste og erstatte ofte.

Sørlaminering

Sørlaminering leverer materialer i limtre - alt fra standard dimensjoner til skreddersydde bjelker. De leverer til store byggeprosjekter og mindre stolper og skiltkonstruksjoner. De jobber kontinuerlig med å forbedre prosesser, minimere klimaavtrykk, redusere energiforbruk, redusere svinn og bruke bærekraftige råmaterialer. Sørlaminering jobber med fornybare råstoffer og har forpliktet seg til innkjøp av PEFC- og FSC-sertifiserte materialer.

sorlaminering.no

Gustav Pedersen AS Mandal

Gustav Pedersen er miljøsertifisert via deres morselskap NorEngros. Gustav Pedersen er en av de største lokale leverandørene av storhusholdningsprodukter, engangsprodukter og emballasje. Skal du få publikummet ditt til å sortere riktig avfall, får man hos Gustav Pedersen tak i alle ulike typer avfallsposer, merking og etiketter til tydelig resirkulering og ulike avfallsbeholdere. De selger også flere miljømerkede produkter slik som svanemerket og FSC, samt produkter i resirkulert materiale. Det er likevel umulig å si at noen engangsprodukter er miljøvennlige, da mye av dette havner i restavfall uansett.

norengros.no

Nøsted &

Norges eneste kjettingprodusent. De har forpliktet seg til å minimere påvirkning på miljøet gjennom hele verdikjeden. Dette inkluderer produksjon, transport, bruk og avhending av produkter, samt å investere i grønn teknologi og innovative løsninger for å redusere vårt karbonavtrykk og optimalisere ressursutnyttelsen.

nosted.com

Mandal Kjølleservice

Jobber aktivt med det grønne skiftet og har lang erfaring med nye mer miljøvennlige kuldemedier som CO2 og propan. De leverer varmepumper, solcellepaneler, kjøler, fryser og isbitmaskiner til storkjøkken/bar og løsninger for gjenvinning av varme.

mandalks.no

Sørlandsreklame

Vår leverandør av trykk på gjenbrukt merch. De holder til i Mandal, noe som for oss gjør leveransene fri for utslipp - vi sykler med varesykkel for å levere og hente produktene. Bedriften er Miljøfyrtårn-sertifisert, medlem i Grønt Punkt og RENAS.

sorlandsreklame.no

Gjenbruk og resirkulering

Vi har laget en oversikt over bruktbutikker i kommunen, og skrevet kort hva slags ting du kan finne i hvilke butikker. I tillegg vil vi anbefale å bruke salgssider som finn.no, Tise eller grupper på Facebook for kjøp av for eksempel brukte instrumenter, teknikk, sceneelementer osv.

Resirkulering er også en viktig del av et produkts livssyklus - ved riktig sortering kan produktet resirkuleres og gjøres om til et nytt produkt. I Lindesnes kommune har vi et veldig engasjert og dyktig renovasjonsselskap, Maren AS, som ønsker å hjelpe alle med dette. På deres nettside maren.no finner du blant annet sorteringsveileder, tømmekalender og annen nyttig informasjon.

Maren AS samarbeider med de fleste arrangementer i kommunen, og har også et sorteringssystem til utlån for mindre arrangementer som ønsker å hjelpe publikum/gjester med å sortere.

Gjenbruken Mandal

Adresse: Langgata 15 • Tlf: 40443481

Stort utvalg av klær, møbler, bøker, interiør, leker, tekstiler, kjøkkenartikler osv.

Relopp

Adresse: Langgata 19 • Tlf: 46518743

Bruktbutikk med salg av klær, bøker, interiør og liknende.

Fretex Mandal

Adresse: Store Elvegata 87 • Tlf: 23681170

Her har de mye klær, interiør, kjøkkenartikler, osv.

Bruktbutikken i Mandal

Adresse: Store Elvegata 32 • Tlf: 40311310

Her har de klær, interiør, noen møbler, bøker, leker.

Gjenbruksbutikken Mandal, Maren AS

Adresse: Skjernøyveien 21 • Tlf: 38699996

Butikk med mye interiør, møbler, sykler, noe klær/tekstiler mm.

Ombbrukshallen, Maren AS

Adresse: Skjernøyveien 21 • Tlf: 38699996

Her har de rester av materialer, maling, verktøy, møbler.

Imf Gjenbruk Vigeland

Adresse: Hestehaven • Tlf: 92992346

Bruksalg av møbler, antikviteter, interiør.

Retroteket

Adresse: Store Elvegata 56 • Tlf: 92088093

Her har de retromøbler, lamper og interiør.

Bruktbutikken på Vatne

Adresse: Fjellsveien 5 • Tlf: 91356882

Her har de mye servise fra norske produsenter, antiktviteter.

Lindesnes Skattlammer, Vigeland

Adresse: Spangereidveien 4a • Tlf: 98653773

Interiør, servise, bestikk, kjøkkenartikler, sykler m.m.

Cabinet

Adresse: Keiser Nicolaus gate 6, Kulturfabrikken

Retromøbler og brukskunst (og koselig kafé!)

Brukt Bua

Adresse: Mellomgata • Tlf: 91871844
(Åpen etter avtale)

Antikviteter, interiør, kopper, servise.

Sørensens Gjenbruksbutikk

Adresse: Gustav Vigelands vei 1B

Diverse varer til utstilling og salg.

På flyttefot

Adresse: Treskogata • Tlf: 95220272

Her selger søstrene som eier butikken kunst og fine ting de ikke lenger har plass til.

Utlån og leie

Trenger man som arrangør alltid å kjøpe nytt utstyr, eller er det muligheter for å dele, låne og leie av andre aktører? Her får du tips til ulike aktører i regionen som tilbyr det meste av det man trenger som arrangør.

Når de grønneste innkjøpene er de som ikke blir gjort, er det viktig å åpne opp for en litt annen tankegang når det kommer til utlån, leie og deling. Mange arrangører har behov for de samme dyre, store tingene - hvorfor ikke gå til innkjøp sammen, eller leie og låne av hverandre? Dette gjelder alt fra store mengder glass, bestikk og servise til scene, teknikk og transportmidler.

Vi har laget en oversikt over organisasjoner, enkeltpersoner og firmaer som leier eller låner ut ting som kan være nyttige for ulike arrangement.

Bua Mandal

Bua låner gratis ut utstyr til aktiviteter og friluftsliv. Kanskje har man frivillige på festivalen som trenger å låne en sykkel, eller hva med å låne noen spill for sosiale aktiviteter utendørs?

bua.no/finn-bua/bua-mandal

SEVA – utleie av teknisk utstyr

Mandaljazz sin leverandør av lyd og lys.

Kontakt: eirik@seva.no

HYGGLO

Søkemonitor for å finne diverse utstyr til utleie i ditt område. Her leier privatpersoner og bedrifter ut alt fra teknikk og scene til bord og stoler.

hygglo.no

Ted Hovda

Leier ut flygel og piano.

Kontakt: Ted Hovda • Tlf: 918 58 633

Tonica Musikk

Tonica Musikk har god oversikt over leverandører i området, og kan bistå med det meste når det gjelder lyd og lys.

Kontakt: Kjell Ivar Løvslett • Tlf: 908 46 152
tonicamusikk.no

Christiansand Backline Service

Et av svært få utleiefirmaer som driver med forsterkere og trommer til festivaler. Skaffer det aller meste, og leverer til hele Sørlandet.

Kontakt: Kjell Sørgaard • Tlf: 916 89 614

Restaurant Hr. Redaktør!

Utleie av telt, bord, stoler, gulv osv. Alt som trengs til de fleste arrangementer.

Kontakt: Bernt Lindseth • Tlf: 951 98 800

Mandaljazz

Sceneelementer og bein, gitar-amp, trommesett, bass-amp, molton, vinglass, søppelbøtter, div.

Kontakt: Eirik Kristensen • Tlf: 482 25 190

Transport

Transport er avgjørende for å fremme internasjonalt samarbeid, handel, økonomisk vekst og sysselsetting. Dessverre er det også en betydelig kilde til klimagassutslipp.

I en rapport fra 2016, definerer FNs generalsekretær bærekraftig transport som *«levering av tjenester og infrastruktur som gir mobilitet for mennesker og varer – og som fremmer økonomisk og sosial utvikling til fordel for dagens og fremtidige generasjoner – på en måte som er trygg, rimelig, tilgjengelig, effektiv og motstandsdyktig, samtidig som karbon og andre utslipp og miljøpåvirkninger minimeres»*. Bærekraftig transport er altså ikke et mål i seg selv, men et middel for å oppnå bærekraftig utvikling.

I kulturbransjen finner vi flere utfordringer når det kommer til transport, både med tanke på turnéruiter for artister, og tilgjengelighet for tilreisende publikum. Det er ikke alltid lett å velge det aller grønneste alternativet når man skal reise med et Hammond-orgel og en kontrabass, men vi kan alltid tenke på «hva er det beste alternativet i akkurat denne situasjonen». I denne delen av oppslagsverket får du en oversikt over hvem i regionen som leier ut sykler, elsykler og elbiler, samt hvem som kjører hvilke bussruter inn og ut av Mandal.

Bua Mandal

Som nevnt i delen for utlån og leie, låner Bua Mandal gratis ut sykler, både terrengsykler og bysykler.

bua.no/finn-bua/bua-mandal

Tregde Ferie

Tregde Ferie ligger litt utenfor Mandal sentrum, men har man innlosjert publikum/gjester eller artister her, kan elsykler med hjelm praktisk leies her.

tregdeferie.no/aktivitet/el-sykkel

Flix-buss

Dette busselskapet kjører både strekningen Mandal/Oslo og Mandal/Stavanger. Det er ca. en avgang om dagen i begge retninger.

flixbus.no

Sport1 Mandal

Her kan du leie by- og hybridsykler, elsykkel, sykler til barn og sykkelutstyr.

mandalsykkelutleie.no

Hertz Bilutleie

Det finnes ikke eget kontor i Mandal, men ved bestilling i forkant kan elbil leies av Hertz og hentes ved Hestehaven på Vigeland.

hertz.no/p/leiebil/norge/mandal

Nor-Way bussekspress

Dette busselskapet kjører også mellom Mandal og Oslo og Stavanger med ca. en avgang om dagen.

nor-way.no

Hageland Utleie

Utleie av elsykler.

mandalbb.no

AKT (Agder Kollektivtrafikk)

Hyppige bussruter mellom Kristiansand, Mandal, Lyngdal og Farsund. Opptil 37 avganger om dagen mellom Mandal og Kristiansand.

akt.no

Vy

Flere avganger om dagen mellom Mandal og Oslo. Går også til Stavanger og videre mot Bergen. Vy kjører også tog mellom Stavanger og Oslo fra 2027 (via Marnardal og Kristiansand).

vybuss.no

Tips og triks

Siden oppstarten i 2014 har vi i Mandaljazz kommet med kreative ideer til hvordan vi kan gjøre festivalen mer bærekraftig og miljøvennlig. Mange av ideene og tiltakene bygger på en indre motivasjon og lidenskap for å tenke nytt, og derfor er det givende og gøy å gjennomføre nye og grønne tiltak.

Da vi i mars 2026 arrangerte et seminar om bærekraft i Mandal, viste det seg at vi ikke er de eneste som sitter på gode ideer på dette området. I en workshop kom deltakerne med en rekke spennende tiltak som vil gjøre arrangementene i regionen grønnere.

På den neste siden ønsker vi å dele noen tips og triks basert på det som kom frem i seminaret, samt fra våre erfaringer gjennom mange år som grønn festival.

Brukt merch

Siden 2021 har vi i Mandaljazz sine festival-t-skjorter blitt kjøpt brukt. Vi har i flere år hatt et godt samarbeid med Fretex Mandal og Gjenbruken Mandal som gjennom året samler inn brukte t-skjorter de får inn. Det har ikke alltid vært nok, så våre frivillige har også flittig handlet inn diverse klær fra loppemarkeder og andre bruktbutikker. Prosjektet er mer tidkrevende enn å kjøpe nye t-skjorter, men gir økonomisk gevinst på grunn av lavere innkjøpspris.

Eget trykk på merch

Sørlandsreklame har i flere år trykket motiv på våre brukte t-skjorter. Vi har levert rene og nystrøkede t-skjorter til dem, og har hentet ferdige t-skjorter på el-sykkel. Minimalt med utslipp! Men for å unngå unødvendig restlager, har vi gått til innkjøp av en brukt varmepresse slik at vi ikke trykker på flere t-skjorter enn det som blir solgt.

Gjenbruk av glass

Vi har «arvet» et stort lager av vinglass fra Venterommet (et konsertlokale som tidligere eksisterte i Mandal). Vi vasker glassene og bruker kun vinglass i ekte glass hvert år. Trenger man påfyll av glass går vi til bruktbutikkene rundt om i byen og kjøper «nye». Avhengig av størrelse på arrangement og hva man serverer, kan man fint gjøre det samme med servise, bestikk og andre typer glass. Det tar litt mer tid, men gir både økonomisk og bærekraftig gevinst.

Gjenbruk av møbler

Vi låner og leier stoler til festivalteltet vårt, men har også et eget lager med brukte møbler. Har man et arrangement der man ønsker en lounge med koselig stemning er ingenting bedre enn en kul retro-sofa med en gammel stål lampe og kaffebord. Dette finner man lett og billig i en av de mange bruktbutikkene rundt i byen! Sett av litt tid til å vedlikeholde og vaske møblene - så holder ofte gamle, robuste møbler i åresvis!

Leie og utlån

Mandaljazz har en lang liste med faste samarbeidspartnere som vi låner og leier alt slags utstyr av, og vi er alltid på jakt etter flere! Vi synes denne løsningen er enklere, og den gir økonomisk og bærekraftig mening. Vi leier og låner også gjerne ut diverse utstyr vi eier selv.

Tidløs markedsføring

Vi printer selvfølgelig opp nye plakater hvert år, da dato og bookinger endrer seg, men vi prøver alltid å tenke tidløst når vi skal bestille bannere, store plakater og annet informasjonsmateriell. Vi bruker både Sjograf og Sørlandsreklame til dette - vi anbefaler å ta en prat med dem for å finne materialer til bannere, plakater og flagg som tåler all slags vær og som holder i mange år!

Oppmerksomhet og informasjon

Arrangører kan bidra med folkeopplysning. Noen år har Mandaljazz hatt tematiske festivaler - et år belyste vi plastbruk, et annet år var temaet skog. Da hadde vi foredrag, filmvisning og brukte tematikken i markedsføringen. Kanskje kan man da påvirke publikum i positiv retning og samtidig motivere andre arrangører i regionen.

Grønn raider

Band og artister leverer ofte inn raider, en oversikt over hva de ønsker backstage, når de skal spille konsert. Vi følger anbefalte satser for honorar til alle artister, men velger å servere lokal og kortreist mat og drikke backstage, og er samtidig opptatt av å unngå matsvinn. Dette har blitt veldig godt mottatt av de som har spilt på festivalen.

Grønne reiseruter

Hjelp tilreisende publikummere og artister med å reise kollektivt! Når du booker en artist eller et band til å komme til regionen, kan det være til stor hjelp å anbefale reiserute med kollektive transportmidler, slik at bandet eller deres booking-agent slipper å bruke masse tid og kapasitet på det - de velger ofte enkleste løsning, som ofte er fly. For eksempel ferje fra Danmark, tog eller buss fra Oslo eller Stavanger.

Synliggjør og forenkle resirkulering

Lag et godt system for enkel resirkulering for publikum! Her kan man ta kontakt med Maren AS for å høre om utlån av sorteringssystem. Vil man ha best mulig sorteringsprosent kan man også fin-sortere søppelet før man leverer det inn til renovasjon. Flere festivaler har dette som en frivillig-oppgave. På med hansker, og etter-sorter søppelet! Dette er en oppgave som tar tid, men med nok frivillige og et stort ønske om best mulig sorteringsgrad er ikke dette et dumt tiltak.

Minske plastemballasje

Hvis man har mulighet - gjør innkjøp i store kvantum, slik at man får store pakker med minst mulig emballasje, spesielt med tanke på mat. Kjøper man inn fra mindre og lokale leverandører kan man også utfordre leverandørene på å levere plastfritt. Kan man få varene levert i gjenbrukbare kasser i stedet for masse plastemballasje? Hvis man ikke spør, legger man ikke press på leverandørene til å bidra i det bærekraftige arbeidet. Gjør man hele innkjøpet til arrangementet i lokale dagligvare-butikker får man som oftest kun tak i små pakker, der alt er pakket inn enkeltvis i masse plast.

Rapporter og veiing av søppel

Ta en samtale med Maren AS om hvilke rapporter de kan levere til deg som arrangør. Da har man konkrete tall å gå ut fra for å sette nye mål hvert år. Det er spesielt uresirkulerbart avfall, restavfall, som burde minskes. Her kan man se opp til for eksempel festivalen Ravnedalen Live som hvert år har rapportert og fått tall på antall gram restavfall per festivalpublikummer, og deretter fått minsket dette tallet fra år til år. Både ved å minske emballasjen på sine egne innkjøp, bruk av gjenbrukbare glass, samt synliggjort og hjulpet publikummet sitt med å resirkulere.

Educate yourself

For at publikummere og artister skal ta de beste valgene er det viktig at vi som arrangører vet hva disse valgene er og gjør det enklere for alle å ta disse valgene. Da må vi ta på oss ansvaret til å undersøke og gi opplæring til alle i organisasjonen og våre frivillige. Ta gjerne kontakt med oss i Mandaljazz om man ønsker et samarbeid, å knytte nettverk, lære av hverandre eller generelt bare prøve å løse utfordringer sammen.

Få hjelp av de proffe

For større arrangører, og spesielt arrangører som drifter sitt eget arrangementslokale, anbefaler vi å ta kontakt med ENØK Total. De holder til i Mandal, men jobber med å hjelpe alle typer virksomheter, også på landsbasis, med å redusere energi- og effektutgifter samtidig som man senker CO2-utslipp. Vi vil også anbefale å ta kontakt med Mira Svartnes Thorsen, tidligere festivalsjef i Ravnedalen Live, en av de grønneste festivalene i Europa.

enoktotal.no | ravnedalenlive.no

Ta kurs

Det finnes flere gode kurs og nettverk man kan bli med i for å få hjelp og tips innen bærekraft. Er man medlem i Norske Kulturarrangører (NKA) kan man bestille et gratis, skreddersydd kurs i året. Vi vil også anbefale å ta kontakt med Lindesnesregionen Næringshage, som både arrangerer kurs og workshops, og som har laget bærekraftsnettverket PUSH, der lokale bedrifter møtes annenhver måned for å dele erfaringer, lære av hverandre og finne nye løsninger for mer bærekraftig drift.

arrangor.no

Samleside: Tilskuddsordninger til kulturlokaler

kulturlokaler.no/tilskuddsordninger

Samleside: Tilskuddsordninger fra Kultur- og likestillingsdepartementet

regjeringen.no/no/dep/kud/tilskudd/id711839

Tilskuddsordning: Idrettens miljøfond

idrettsforbundet.no/tema/idrett-og-barekraft/artikler/miljofond2024

Tilskuddsordning: Grønnere investeringer for lokaler og utstyr

kulturrom.no/tilskuddsomraader/gronnere-investeringer

Tilskuddsordning: Gjenklang – en ny ordning for å gi nytt liv til gamle bygninger

kulturrom.no/gjenklang/forside

Regionalt kulturfond Agder: Bransjeløft

agderfk.no/vare-tjenester/kultur-og-idrett/tilskudd/regionalt-kulturfond-agder

Regionalt kulturfond Agder: Kultursamarbeid

agderfk.no/vare-tjenester/kultur-og-idrett/tilskudd/regionalt-kulturfond-agder

Grønn materialguide

byggalliansen.no/kunnskapssenter/fagmateriell/gronn-materialguide